

Projekat ONLINEHE

Praktični alat za integraciju elektronskog učenja i podučavanja u proces visokog obrazovanja

Izgradnja kapaciteta nastavnog osoblja, naučnika i istraživača i kreatora studijskih programa sa ciljem integrisanja elektronskog učenja i podučavanja u studijske programe visokoškolskih ustanova.

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Project Number: 2020-1-RO01-KA226-HE-095434

Modul 6: Bezbednost u elektronskom okruženju

Kratak pregled modula

Cilj obuke jeste da ponudi konceptualnu osnovu o autorskim pravima, a u vezi sa akademskim aktivnostima i odredbama predviđenih zakonom čiji cilj je unapređenje obrazovnog rada.

Krenućemo od regulisanja prava na zaštitu podataka o ličnosti i aspekata u vezi sa nastavnim aktivnostima.

Odricanje od odgovornosti:

Ova obuka pripremljena je na osnovu španskih zakona, a posebno na osnovu Kraljevskog zakonskog dekreta 1/1996, od 12. aprila, kojim se usvaja revidirana verzija Zakona o intelektualnoj svojini. Bez predrasude u odnosu na pomenuto, principi u okviru pomenutog teksta primenljivi su na nivou kontinentalne Evrope.

Modul 6: Bezbednost u elektronskom okruženju

Indeks

Ovaj indeks pruža informaciju o sadržaju koji će biti predstavljen tokom obuke.

- **Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA**

- Konceptualizacija i obim.
 - Osnove. Polazna tačka
 - Implikacije autorskih prava u akademskom svetu.
 - Ograničenja u domenu autorskih prava primenjiva na nastavne materijale.
 - Legitimna upotreba
 - Komercijalne dozvole
 - Licenca za zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela
 - Otvoreni obrazovni resursi (OER)
 - Organizacije za kolektivno upravljanje.

Modul 6: Bezbednost u elektronskom okruženju

Indeks

- **Tematska jedinica 1 (NASTAVAK) INTELEKTUALNA SVOJINA**
 - Nastavni materijali.
 - Vrsta materijala u toku akademske godine. Vlasnici prava.
 - Osobine materijala.
 - Multimedija.
 - Infografika i obrasci.
 - Linkovi.
 - Tekstovi.
 - Dobre prakse i opšte preporuke.
 - Studije slučaja.
 - Često postavljana pitanja. (u razvoju)

Modul 6: Bezbednost u elektronskom okruženju

Indeks

- **Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA**
 - Konceptualizacija i obim.
 - Osnove.
 - Uloge i odgovornosti.
 - Implikacije na akademskom polju.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Šta je intelektualna svojina?

To je skup **ličnih** (moralnih) i **ekonomskih** (naslednih) **prava** koja se odnose na autora kada su u pitanju **sledeći rezultati** njegovog kreativnog rada

Književni rad

*Umetnički
rad*

Naučni rad

Članak, knjiga, brošura, video, fotografija, grafika, govor ili čak kompjuterski program potpadaju pod ono što nazivamo **autorskim pravima**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Primeri zaštićenih originalnih dela

- Knjige, pamfleti, štampani materijal, prepiska, pisana dela, govori, konferencije, forenzički izveštaji, predavanja i druga dela slične ili iste prirode.
- Muzičke kompozicije, sa ili bez teksta.
- Dramska i dramsko-muzička dela, koreografija, pantomima i uopšte pozorišna dela.
- Dela kinematografije i sva ostala audiovizuelna dela.
- Skulpture i slike, crteži, gravure, litografije i grafički stripovi, kao i eseji i skice i druga vrsta sličnih ili istih dela.
- Projekti, planovi, modeli i dizajni u oblasti arhitekture i inženjerstva.
- Grafikoni, mape i dizajni koji se odnose na topografiju, geografiju i na nauku uopšte.
- Fotografska dela kao i ona koja imaju izraz i proceduru sličnu fotografiji.
- Kompjuterski programi.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Kakva prava imaju autori?

Moralna prava

- **Objavljivanje** > da odluče kada će delo biti objavljeno i u kom obliku
- **Autorsko pravo/ Pripisivanje** > priznavanje statusa autora
- **Integritet** > uvažavanje integriteta dela i zabrana izmena na delu.
- **Povlačenje** > da povuče delo sa tržišta poštujući prava trećih lica

Ekonomska prava

- **Reprodukcija** > broj primeraka/ vezivanje dela za određeni medijum
- **Distribucija** > odluka o dostupnosti originala ili kopije javnosti (rentiranje, prodaja, zakup)
- **Javna komunikacija** > odluka o dostupnosti rada većem broju ljudi, a da prethodno nije bilo distribucije kopija.
- **Transformacija** > prevod, adaptacija ili bilo kakva druga izmena.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Šta obuhvataju autorska prava?

Vremenski okviri

- Tokom života autora i:
 - 70 godina nakon smrti ili proglašenja smrti. (opšti rok)
 - 80 godina ako je autor preminuo pre 7/12/1987 (Španija)
 - više autora (rok započinje od smrti poslednjeg autora)
- **Drugo:** prava izvođača, 50 godina nakon prve izvedbe koja se može dokazati ili je vezana za određeni zvučni ili audiovizuelni medij.

PAŽNJA - RAČUNANJE KREĆE OD 1. JANUARA OD TRENUTKA KADA JE UTVRĐEN ROK

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Šta obuhvataju autorska prava?

Prostorni okviri

- Sve teritorije širom sveta> Međunarodna zaštita.
- Za razliku od zaštite industrijskih prava (brendovi, marke, patent, industrijski dizajn) koja su teritorijalna i važe posebno za određenu zemlju u kojoj je izvršena zaštita.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Osnove. Polazna tačka

Šta je potrebno da bi se obezbedila autorska prava?

- Bernska konvencija „Zaštita neće biti predmet formalnosti“
- Princip automatske zaštite.
- Autor se priznaje kao takav i ima prava od trenutka nastanka dela.
- Savetuje se upotreba znaka ©

**MEĐUTIM, DOBRO JE ZAŠTITI DELO ZA POTREBE DOKAZIVANJA, A U SLUČAJU PREDNOSTI U SITUACIJAMA
KADA SE AUTORSKO PRAVO OSPORAVA**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Upotreba autorskog dela u onlajn kursevima

Šta se podrazumeva pod upotrebom određenog autorskog dela?

- Postavljanje materijala na onlajn platformu
- Preuzimanje materijala sa onlajn platforme
- Slanje imejla studentima
- Upotreba elektronskih resursa, baza podataka, časopisa, itd.
- Štampanje dela (bilo da su elektronska ili ne)
- Preuzimanje fajla sa interneta
- Skeniranje i kopiranje fajla
- Deljenje fotokopija
- Davanje pristupa elektronskim resursima kao što su base podataka i časopisi
- Prikazivanje filmova, dokumentaraca, video sadržaja sa veb-sajtova kao što su YouTube, Vimeo, itd.
- Postavljanje fotografija, logoa, itd. na veb-sajt sa sopstvenog servera.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Kakve su implikacije autorskih prava u akademskom okruženju?

- **Objavljivanje i upotreba** u učionici (na kampusu, objave, korišćenje delova, itd.) **bilo kog autorskog dela** (e.g. rada, članka, bloga, fotografije, infografike, muzike...) iziskuje **prethodno odobrenje od strane autora ili nosioca autorskih prava** (pažnja: u mnogim slučajevima pravima autora bave se izdavači)

DA, SVE.....

Šta ovo znači?

Ako želimo da koristimo/uključimo treće lice koje je predmet zaštite autorskih prava, moramo da se pozabavimo dozvolama, bilo direktno preko nosilaca prava ili preko trećih lica koji se bave upravljanjem autorskim pravima.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Kakve su implikacije autorskih prava u akademskom okruženju?

Međutim....

Postoje **IZUZECI** koji se primenjuju na akademsko okruženje!!!

Ovi izuzeci poznati su kao **OGRANIČENJA AUTORSKIH PRAVA**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

Mogu li da ubacim delove određenih dela (pisanog, zvučnog ili audiovizuelnog) drugih autora bez njihovog odobrenja u akademski rad koji pripremam?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

Odgovor je **DA**

Pravo navođenja autora važi kada u sopstveni rad uključimo:

- Delove nečijeg pisanog, zvučnog ili audiovizuelnog dela
- Izolovana dela od plastike ili fotografije

Kada:

- Naš rad služi podučavanju ili istraživanju (bez komercijalne svrhe)
- Kada su dela već oslobođena licence
- Kada se koriste uz navode ili za potrebe analize, komentara ili kritičkog rasuđivanja.
- Kada je upotreba opravdana
- **NAVESTI AUTORA I IZVOR (NAZIV DELA).**

**GOVORIMO O OGRANIČENJU
“NAVODA”**

Navođenje autora mora da uključi ime autora, ako se ime javlja na korišćenom izvoru, putem znaka navoda ili na drugi način, što daje mogućnost da drugi prepoznaju da je deo koji je uključen u naš rad vlasništvo određenog autora.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Najvažniji izuzeci.

Najpre da definišemo fragmente rada (pisane, zvučne ili audiovizuelne)

Bernska konvencija kaže da su to citati posuđeni iz nekog dela koje je javno dostupno po zakonu, pod uslovom da su nastali u skladu sa fer praksom i u meri koja je opravdana svrhom (Član 10 Bernske konvencije).

Većina zakona jasno ukazuje na činjenicu da je citat ograničen na delove teksta koji su neophodni za svrhu kojoj služe, ali ne spominju svi veličinu odobrenog citata.

Zakon Argentine kaže da dužina citata ne bi trebalo da prelazi hiljadu reči.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

1. Ograničenja u pogledu ilustracija za potrebe nastave ukazuju na dela reprodukcije, distribucije ili javnog prilazivanja sledećeg:

- Malih segmenata dela pisane, zvučne ili audiovizuelne prirode
- Izolovanih dela od plastike ili fotografije
- Nastavnika u formalnom obrazovanju

Kada:

- Naš rad služi podučavanju ili istraživanju (bez komercijalne svrhe)
- Kada su dela već oslobođena licence
- Kada je upotreba opravdana nekomercijalnim motivima
- NAVESTI AUTORA I IZVOR (NAZIV DELA).

BEZ
NADOKNADE

UKAZUJEMO NA OGRANIČENJA
KOD „ILUSTRACIJA ZA POTREBE
NASTAVE“

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

PAŽNJA!

Od ovih ograničenja izuzeti su....

Udžbenici, univerzitetski priručnici (bilo koja publikacija, bilo da je već štampana ili će to biti, uređena sa ciljem da bude izvor ili materijal za nastavnike i studente u formalnom obrazovanju sa ciljem da se olakša proces učenja i podučavanja).

**UKAZUJEMO NA OGRANIČENJA
KOD „ILUSTRACIJA ZA POTREBE
NASTAVE“**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

PAŽNJA!

Izuzetak ne važi u sledećim slučajevima:

- Kada se delimične kopije dele isključivo među studentima i nastavnicima i istraživačima u okviru iste ustanove u kojoj je delo nastalo.
- U slučaju javne komunikacije koja obuhvata dostupnost materijala putem internih i zatvorenih mreža i namenjena je korisnicima programa na daljinu koje pruža ta ustanova.

**UKAZUJEMO NA OGRANIČENJA
KOD „ILUSTRACIJA ZA POTREBE
NASTAVE“**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Koja ograničenja autorskih prava se primenjuju na nastavne materijale?

Mogu li da koristim poglavlje iz knjige ili članka, odnosno veće fragmente?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Ograničenja u autorskim pravima primenjiva na nastavne materijale

Odgovor je **DA**

Ograničenja ilustracija za obrazovne/istraživačke potrebe podrazumevaju dela repordukcije, distribucije i javne komunikacije:

- Dela ili publikacije koje su štampane ili će to tek biti
- Ograničenje na jedno poglavlje knjige ili članka ili ekvivalentna dužina u publikaciji u srazmeri od 10% od ukupne dužine dela.
- Na univerzitetima ili istraživačkim centrima, od strane osoblja.

Kada:

- Rad služi podučavanju ili istraživanju (bez komercijalne svrhe)
- Kada su dela već oslobođena licence
- Kada je upotreba opravdana nekomercijalnim motivima
- NAVESTI AUTORA I IZVOR (NAZIV DELA).

ISPLATE
KOLEKCIONARSKOM
DRUŠTVU

UKAZUJEMO NA OGRANIČENJA
KOD „ILUSTRACIJA ZA POTREBE
OBRAZOVANJA/ISTRAŽIVANJA”

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Primer naknada koje se primenjuju na ograničenja kod ilustracija za obrazovne i istraživačke svrhe

CAPÍTULO 20: UNIVERSIDADES Y CENTROS PÚBLICOS DE INVESTIGACIÓN

La remuneración por los actos de reproducción parcial, distribución y comunicación pública de obras o publicaciones impresas o susceptibles de serlo que deberán abonar los centros que cumplan todos los requisitos del artículo 32.4 TRLPI es de:

Usuario	Modalidad de explotación	Tarifa anual	Ratio	Relevancia
Universidades y centros públicos de Investigación	Fotocopiar	1,59 €	Alumno	Significativa
	Usos digitales*	5,90 €	Alumno	Significativa
	Escanear	0,67 €	Alumno	Significativa
	Imprimir	1,60 €	Alumno	Significativa
	Distribución copias papel	0,59 €	Alumno	Significativa

* Se han valorado la puesta a disposición a través de la red cerrada e interna, así como el envío por el correo electrónico. No se han tenido en cuenta copias puestas a disposición otros espacios (foros y chats) de estas redes.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Ograničenja u autorskim pravima primenjiva na nastavne materijale

IMA LI DODATNIH IZUZETAKA?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Najvažniji izuzeci.

BIBLIOTEKE

Muzeji, arhive, biblioteke, novinske arhive, zvučne biblioteke, filmske kinoteke u javnom vlasništvu ili u vlasništvu neprofitne kulturne, naučne ili obrazovne organizacije od opšteg interesa, ili obrazovne institucije integrisane u španski obrazovni sistem:

Autorizacija od nosioca autorskog prava neće se tražiti:

- 1. U slučaju reprodukcije dela kada se koristi isključivo u istraživačke ili konzervacijske svrhe.**
- 2. U slučaju pozajmice dela (u zamenu za naknadu – upravno telo)**
- 3. U slučaju konsultacija u posebnim istraživačkim centrima, uz uslov da se pojavljuju u nekim ustanovama (u zamenu za naknadu – upravno telo)**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Najvažniji izuzeci.

DELA NEPOZNATOG AUTORA ILI NEKOMERCIJALNA DELA

DEFINICIJA: dela čiji autori ili nosioci autorskog prava nisu poznati, uprkos prethodnoj temeljnoj proveri i potrazi

Muzeji, arhive, biblioteke, obrazovni centri

- Mogu da reprodukuju radi digitalizacije, pruže na uvid javnosti, indeksiraju, katalogiziraju, sačuvaju ili restauriraju i daju javnosti na korišćenje.
- Bez stvaranja profita

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba

1. Sopstvena dela
2. Dela u javnom prostoru
3. Zakoni i drugi materijali koji ne podležu zaštiti autorskih prava
4. Dela pod poslovnom dozvolom
5. Zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela
6. Otvoreni obrazovni resursi (OER)
7. Delovi sa dozvolom Upravnog tela (gorepomenutog)

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – javni domen

Šta se smatra delima u javnom domenu?

- Sva dela koja ne podležu zaštiti autorskih prava i mogu da se koriste bez dozvole ili naknade autoru. To znači da ova dela mogu da se kopiraju, distribuiraju, prilagođavaju, izvode i prikazuju besplatno, kao da pripadaju svima.

Kada se smatra da je delo u javnom domenu?

- **Onoga trenutka kada se rok važenja autorskih prava završi.** (Rok važenja autorskih prava razlikuje se od zemlje do zemlje, ali obično traje između 50 i 70 godina nakon autorove smrti).
- Kada ne potpadaju pod uslove za zaštitu autorskih prava
- Podaci i liste ne podležu uslovima zaštite pa su stoga spisak sastojaka u receptu i dani u kalendaru u javnom domenu. Međutim, opis kako se pomenuti sastojci koriste i grafički materijal koji je na kalendaru može da se smatra originalnim izrazom i stoga je zaštićen pravima.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – javni domen

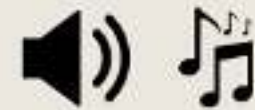

Izvedena dela (prevodi, muzički aranžmani, ilustracije, komentari, uvodne reči, itd.) takođe su zaštićena autorskim pravima, čak i ako su originalna dela iz kojih su izvedena javno dostupna.

Traducciones

Arreglos musicales

Ilustraciones

Introducciones, comentarios, etc.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – Licenca za zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela (KZD)

Šta su dozvole za KZD?

Zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela su međunarodni poduhvat koji ima za cilj da osnaži stvaraoce da oni budu ti koji definišu uslove pod kojima njihova dela mogu da se koriste, koja prava žele da dodele i pod kojim uslovima.

Licence za zajednička dobra nude kreatorima standardan način da autorizuju nekoga da koristi njihovo delo.

Kakva vrsta licenci za KZD postoje?

Vrste KZD licenci

Prepoznavanje (po)

Prepoznavanje – Nekomercijalno (by-nc)

Prepoznavanje – Nekomercijalno – Deljenje (by-nc-sa)

Pripisivanje – Nekomercijalno – Neizvedena dela (by-nc-ND)

Prepoznavanje – Jednako deljenje (by-sa)

Priznavanje – Neizvedena dela (by-nd)

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – Licenca za zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela (KZD)

Briefly...

Attribution means: You can copy, distribute, display, and perform this copyrighted work - and derivative works based upon it - but only if the artist is given credit.

Noncommercial means: You can copy, distribute, display, and perform this work - and derivative works based upon it - but for noncommercial purposes only.

No Derivatives means: You can copy, distribute, display, and perform only verbatim copies of this work, not derivative works based upon it.

Share Alike means: You can distribute derivative works only under a license identical to the license that governs your work.

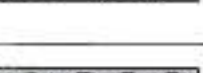

Dozvola za reprodukciju, distribuciju i javno prikazivanje

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – Licenca za zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela (KZD)

Koja prava i obaveze
svaka licenca
podrazumeva?

Most Open	Logo	License Type	Description
		Public Domain/CC0	Anything goes! No credit to the original work or creator is needed and you may copy, remix, modify, and redistribute for commercial and non-commercial means.
		Attribution	Lets you distribute, copy, remix, modify, and build upon the original work as long as you give credit to the original creator(s) and the original work.
		Attribution Share-Alike	This license means you need to credit the creator(s) of the work and anything you produce with the work needs to have the same license as the original.
		Attribution Non-Commercial	Lets you remix the original work as long as you give credit to the original creator(s) and original work. You cannot distribute the original or your remix for commercial gain. Any new derivative works must also be non-commercial, but do not have to be licensed under the same terms.
		Attribution Non-Commercial Share-Alike	Lets remix the original work as long as you give credit to the original creator(s) and original work and do not distribute it for commercial gain. Any new derivative works must be licensed under the same terms.
		Attribution No Derivatives	Allows for redistribution and sharing of the original work for commercial or non-commercial purposes as long as you give credit to the creator. The work must be distributed in its original, unchanged format.
Least Open		Attribution Non-Commercial No Derivatives	This only allows for the non-commercial distribution of the original, unchanged work with credit given to the creator(s).

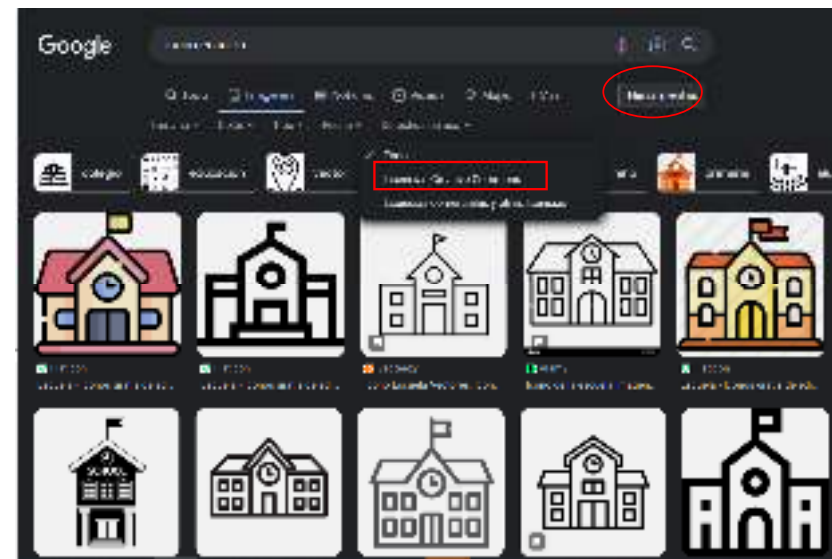
"Creative Commons Licensing Guide" by West Hill College Library is licensed under Creative Commons Attribution International 4.0

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – Licenca za zajednička dobra kreativnih, kulturnih i naučnih dela (KZD)

Savet:

- 1. Idite na Google.com
- 2. Slike
- 3. Potražite željenu sliku
- 4. Kliknite na alate
- 5. Kliknite na CC Licenses
- 6. Koristite u saglasju sa licencom

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Legitimna upotreba – Otvoreni obrazovni resursi

Koje druge resurse imamo na raspolaganju

Otvoreni obrazovni resursi (OER):

- **Reprodukcija:** pravo da se naprave, poseduju i kontrolišu kopije sadržaja (na primer, preuzimanje, kopiranje, skladištenje, upravljanje)
- **Ponovno korišćenje:** pravo da se sadržaj koristi na mnogo različitih načina (u odeljenju, u grupi studenata, na veb-sajtu, u video sadržaju)
- **Osvrt:** pravo na adaptiranje, prilagođavanje, menjanje ili modifikovanje samog sadržaja (na primer, prevod sadržaja na drugi jezik)
- **Kombinovanje:** pravo da se kombinuje originalni ili revidirani sadržaj sa drugim materijalima kako bi se nešto napravilo (na primer, ubacivanje sadržaja u novu mešavinu)
- **Redistribucija:** pravo da se dele kopije originalnog sadržaja, njegova revizija, ili mešanje sa drugim sadržajem (na primer, deljenje kopije sadržaja sa prijateljem)

Pod CC dozvolom

- <https://www.oercommons.org/>
- <https://www.merlot.org/merlot/index.htm>
- <https://ocw.mit.edu/>

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava

Šta su organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava ?

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava mogu da se definišu kao udruženja neprofitne prirode koja se obavezuju (i) pod svojim imenom ili (ii) u ime drugih da će upravljati pravima na intelektualnu svojinu nasledne prirode u ime pravih vlasnika.

Funkcije

- Sprovođenje prava na intelektualnu svojinu, bilo da su ona data od strane legitimnih vlasnika ili po zakonskom mandatu (obavezna prava kolektivnog upravljanja)
- Krivično gonjenje u slučaju kršenja prava putem kontrole korišćenja, a preko pravnih kanala.
- Određuje naknadu koja odgovara vrsti korišćenja i prima naknadu u skladu sa odredbama.
- Na polju masivne upotrebe, zaključuje opšti ugovor sa udruženjem korisnika repertoara i utvrđuje opšte tarife za korišćenje.
- Omogućuje sprovođenje prava kompenzacione prirode (na primer, naknada za privatno kopiranje)
- Izvršava raspodelu neto naplate koja odgovara nosiocima prava.
- Pružanje pomoći i usluga promovisanja za autore i izvođače.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava

- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine autora i izdavača (u Španiji SGAE <https://www.sgae.es/>)
 - **Muzika:** kompozitori i tekstopisci svih žanrova i stilova.
 - **Audiovizuelni sadržaji:** pripovedači, scenaristi, režiseri, prevodioci i adapteri.
 - **Izvođačke umetnost**
- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine (**reprografska prava**) autori i izdavači knjiga, magazina, novina, partitura i časopisa. (u Španiji <https://www.cedro.org/>)
- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine (**plastične umetnosti**) slikari, vajari, fotografi, ilustratori, video umetnici, net-umetnici, arhitekte (u Španiji <https://vegap.es/>)
- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine (**audiovizuelna dela**) scenaristi, pripovedači, režiseri, prevodioci ili adapteri. (u Španiji <https://www.damautor.es/>)

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava

- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine muzičkih umetnika/izvođača (u Španiji AIE <https://www.aie.es/> (muzika) <https://www.aisge.es/> (glumci))
- Entiteti za upravljanje pravima intelektualne svojine fonograma i audiovizuelnih producenata (u Španiji <https://www.agedi.es/> (fonogrami) <https://www.egeda.es/> (audiovizuelna svojina))

Na evropskom nivou nedavno predložene inicijative imale su za cilj promovisanje konkurentnosti među različitim entitetima u EU jer se to smatra važnim.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava

- Španski zakon o zaštiti intelektualne svojine propisuje obavezno kolektivno upravljanje putem upravljačkih entiteta kada su u pitanju određena prava na intelektualnu svojinu, tako da u tim slučajevima vlasnici prava nemaju mogućnost da pravima upravljaju lično, pri čemu organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava predstavljaju vlasnike u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, to jest mogu da prikupljaju naknadu u ime vlasnika bez obzira na to da li je vlasnik delegirao upravljanje ovim pravima samom entitetu.
- Prava na intelektualnu svojinu za koja je neophodno angažovanje organizacija za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava jesu:
 - **prava naknade** (pravo na naknadu za distribuciju i prikazivanje pred publikom)
 - **ekskluzivno parvo na javno prikazivanje u nekom obliku** (kablovska retransmisija) (Član 20.4.b LPI)
 - **parvo na fer nadoknadu za privatno kopiranje** (Član 25 LPI).

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Organizacije za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava

Kada se nečiji rad koristi u prezentaciji za potrebe obrazovanja, ukoliko ne možete da pribegnete nekom od pomenutih izuzetaka, morate da tražite dozvolu od odgovarajućeg entiteta za kolektivno ostvarivanje autorskih i srodnih prava .

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Vlasništvo

Vlasništvo nastavnika

Ovo su materijali prethodno pripremljeni od strane nastavnika i koriste se tokom akademske godine.

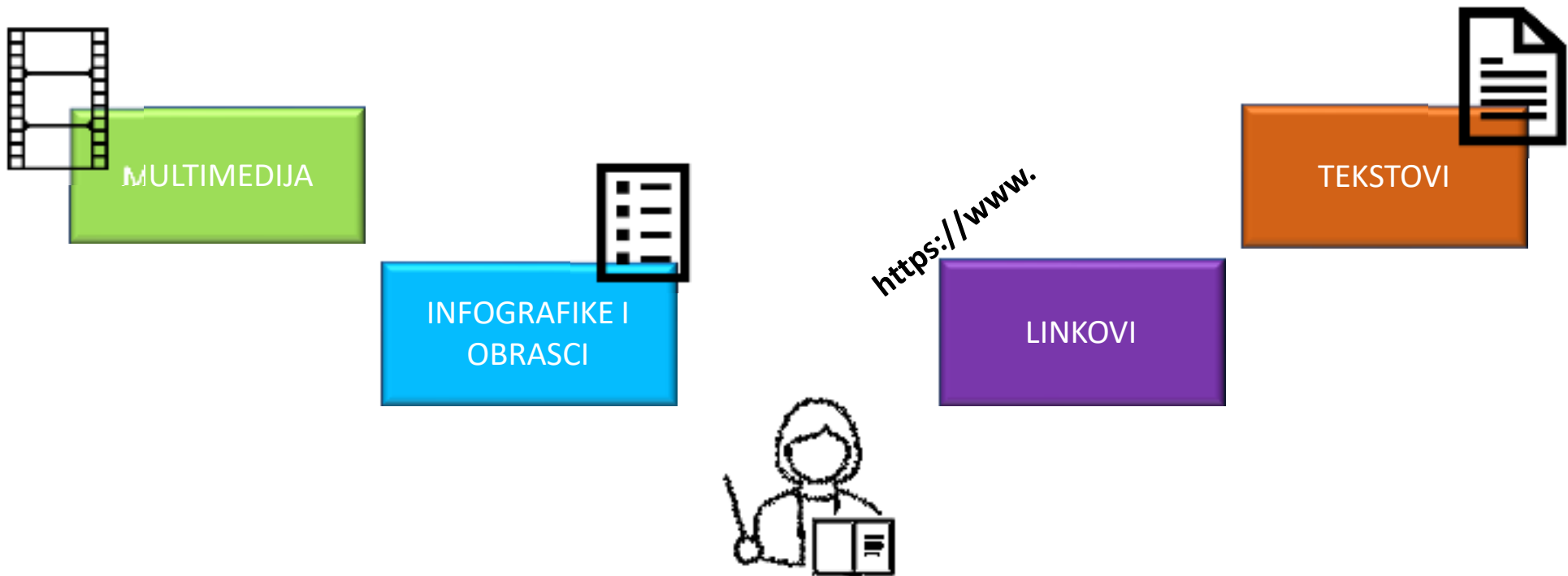
Vlasništvo nad obrazovnim entitetom

Ovo su materijali koji su ekspresno pripremljeni za obrazovni entitet od strane nastavnika, a čija prava se pripisuju Entitetu (ugovorom)

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijal. Vrste materijala

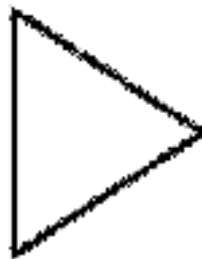
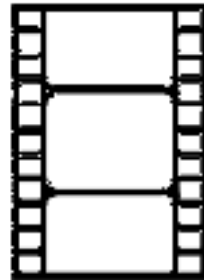

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijal. Vrste materijala

MULTIMEDIJA

- Video-sadržaj koji je pravio nastavnik, YouTube video sadržaji (video sadržaj trećeg lica)
- **Vimeo** video sadržaji (video sadržaj trećeg lica)
- **Ted Talk** video sadržaji (skinut direktno sa stranice)
- Podkast

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijal. Multimedija

Na šta morate da mislite kada su u pitanju kućni video sadržaji/podkasti?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijal. Multimedija

CC0 Public domain. Free for personal and business use

1. Da li je moje i jesam li ja protagonista?
2. Ako ne Da li sam dobio dozvolu od ljudi koji se pojavljuju/učestvuju u videu/podkastu? (lična prava)
3. Da li sam dobio odobrenje vlasnika sadržaja koji se pojavljuje u videu/podkastu (autorsko pravo)?
4. Da li smo se uverili da prava nisu prenesena na treće lice, to jest putem ugovora sa izdavačem ili drugim izdavačkim medijumom (prava na korišćenje)?
5. Da li ću postaviti sadržaj na platforme (YouTube, Vimeo, itd.)? Proceniti koja dozvola je potrebna za deljenje sadržaja, bilo da je u pitanju CC licenca ili neka mnogo restriktivnija dozvola, na podrazumevanoj platformi.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Multimedija

Na šta morate da mislite kada su u pitanju video
sadržaji/podkasti trećeg lica?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Multimedija

CC0 Public domain. Free for personal and business use

U slučaju da hoćete da koristite video sadržaje/podkaste trećih lica (one koji se nalaze na YouTube, Vimeo, Podimo, itd.) kako biste ovaj sadržaj uključili ili podigli na svoj sadržaj, morate da se uverite da ih koristite na legalan način, pri čemu bi trebalo da se zapitate sledeće:

1. Da li je sadržaj u javnom domenu? Da li je predmet otvorene dozvole)(npr. CC licenca, sve dok uslovi odgovaraju nameni – na primer ne NC dozvola).
2. Da li moja upotreba potpada pod ograničenja vezana za navođenje ili ilustraciju?

Ako je odgovor **NE**... **Ne paničite! Uvek možete da pitate da li možete da zakupite komercijalnu dozvolu za obrazovne potrebe (ako postoji). Kako biste ovo uradili morate da proverite Uslove korišćenja.**

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Multimedija

Trebalo bi da proverite da li su video-sadržaje na platforme postavili vlasnici prava.

Ako imate bilo kakvih nedoumica ili sumnji bolje je da postavite link ka eksternom izvoru nego da ubacujete rad u sopstveni sadržaj.

Savet!

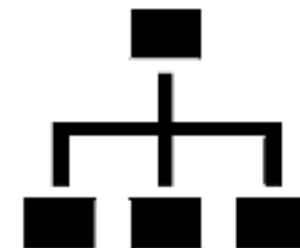
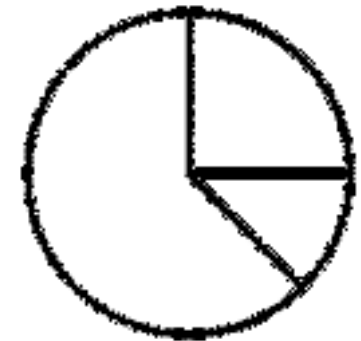
Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. INFOGRAFIKA I OBRASCI

INFOGRAFIKA I OBRASCI

Infografika: slike trećih lica
(dekorativni, ilustrovani, grafički
sadržaj), dijagrami i tabele.

Obrasci: sopstveni ili rad trećeg
lica (Excels, Word, PDF itd.).

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. INFOGRAFIKA I OBRASCI

Kako bismo ubacili infografiku/obrasce u resurs koji će biti podignut na Virtualni kampus poput dekorativnih slika, grafika i ilustracija koje oslikavaju sadržaj, dijagrame ili tabele:

Sopstveno delo:

Delo trećeg lica:

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. INFOGRAFIKA I OBRASCI

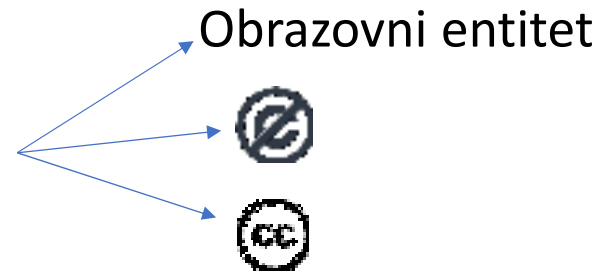
Delo trećeg lica

U slučaju korišćenja infografike/slike trećeg lica koje bismo da upotrebimo kao resurs, ovo je moguće sve dotle dok primenjujete jedan od sledećih scenarija:

a) Izvor iz elektronskih resursa

b) Navedite autora ili poštujujte ograničenja kod ilustracija

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Multimedija

U slučaju da ne možete da primenite nijedan od dva pomenuta scenarija:
Možete da postavite link ka javno dostupnim slikama na Internetu, uključujući i one koji su deo elektronskih resursa na koje je pretplaćen obrazovni entitet.

Savet!

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. LINKOVI

LINKOVI

Linkovi ka
člancima,
elektronskim
knjigama, video
sadržajima,
bibliotekama
trećih lica

<https://www.youtube.com/watch?v=Kljhihiu>

<https://www.elpais.com/kljhihiu>

<https://www.vimeo.com/kljhihiu>

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. LINKOVI

- Prilikom ubacivanje linkova slika, elektronskih knjiga, biblioteka sadržaja (HBR, VitalSource, Pearson) kako u materijale (.ppt, PDF, MSWord, etc.) tako i na virtuelni kampus, mora da se vodi računa o sledećem:
 - i. Izvor linkovanog rada je DOZVOLJEN; i
 - ii. Rad je dostupan na BESPLATNOM i OTVORENOM izvoru (veb-sajtu), nema mera koja ograničavaju dostupnost (na primer, stavka van pretplate), onda ne morate da pitate za dozvolu od nosilaca prava

NEĆE SE UZIMATI U OBZIR NOVO JAVNO IZVOĐENJE/PRIKAZIVANJE/POSTAVLJANJE

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. LINKOVI

TEKSTOVI

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. TEKSTOVI

Tekstovi: „Uređen rad“ ili ne (pdf fajlovi, članci, blogovi, itd.):

- **Sopstveni tekst:**

- Uverite se da prava za korišćenje nisu prebačena na treće lice poput magazina, izdavača, itd.
 - *Beleška: Ako pregovarate uređivanje ugovora...Uvek rezervišite prava lične upotrebe na kampusu/univerzitetu....Pored kopija za biblioteke i prijatelje)*

- **Tekst trećeg lica:**

a) **Da biste ih uključili u svoj rad: jedan od sledećih scenarija mora da bude istina:**

- i. Primenite ograničenja zakazivanja
- ii. To je deo radova za potrebe nastave, kroz zatvorene mreže poput virtuelnih učionica Entiteta, pod uslovom da je reč o:
 - O jednom poglavlju iste knjige, članku u magazinu (ne obrazovnom materijalu, poput priručnika, vežbanke...)
 - uvek maksimum od **10% stranice iste knjige**

TIP!

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Šema

Svrha je da se usmeri odluka nastavnika kada odlučuje da uvrsti materijal za predstavljenje odgovarajućeg kursa

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Studija slučaja

Nastavnik na času želi da podučava Blokčejn tehnologiju. Koje aktivnosti treba da obavi?

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Studija slučaja

1. Proverite da li je sadržaj koji želite da uključite pod zaštitom autorskih prava ili je u javnom domenu.
2. Ako postoji zaštita autorskih prava, proverite uslove licenciranja.
3. Ukoliko je reč o posedovanju vlasničke licence, proverite sa vlasnikom ili upravljačkim entitetom u vezi sa upravljanjem pravima za javno prikazivanje.
4. U slučaju CC dozvole moramo da se uverimo koja licenca je u pitanju i da se ponašamo u skladu sa uslovima koja ona nameće.

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Youtube primer

1. Potražite video.
2. Ako ne navedete uslove, primeniće se licenca YouTube

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Youtube primer

Šta je standardna YouTube licenca?

Standardna licenca **Youtube** samo daje mogućnost reprodukcije sadržaja od strane YouTube korisnika ili trećeg lica, u okviru platforme. Javno prikazivanje, distribucija, transformacija, sinhronizacija, skidanje nije dozvoljeno.

Imajući to na umu, nemamo mogućnost da skidamo video i uključimo ga u naš materijal.

Setite se da uključivanje linkova ka videu može ukoliko:

- Izvor linkovanog dela je zakonit; i
- Delo je dostupno i besplatno na tom izvoru (veb-sajtu), u ovom slučaju YOUTUBE.

NE SMATRA SE NOVIM JAVNIM PRIKAZIVANJEM

TIP!

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Youtube primer

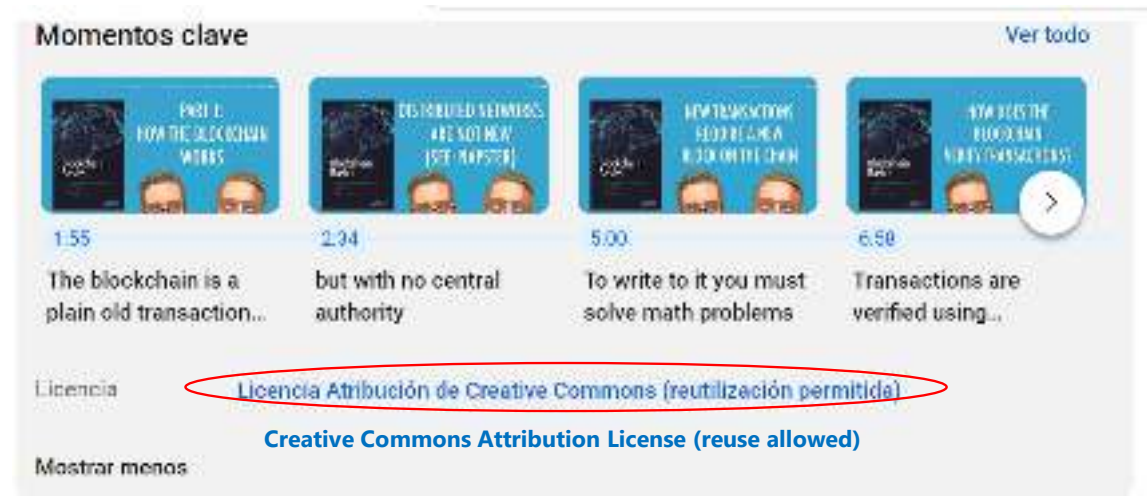
1. Nađite video.
2. U slučaju da nema navedenih uslova, primenjuje se YOUTUBE dozvola.
3. Filter kroz CC licencu

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Youtube primer

1. Nađite video.
2. U slučaju da nema navedenih uslova, primenjuje se YOUTUBE dozvola.
3. Filter kroz CC licencu
4. Verifikuj licencu kroz Video

CC licenca uključena u Youtube jeste CC BY, stoga moramo da se povinujemo dužnosti pripisivanja. Može se koristiti u komercijalne svrhe, izvedeni radovi mogu da se koriste za javno prikazivanje. Proverite uslove u: <https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/legalcode>

Tematska jedinica 1: INTELEKTUALNA SVOJINA

Nastavni materijali. Opšte preporuke

1. **Pregledajte materijale** kako biste prepoznali one koji imaju eksterno autorstvo. Tipični primeri: slike koje pronađemo preko Google pretraživača, stranice koje skeniramo iz knjiga...
2. **Uverite se da koristite besplatne materijale koji nisu predmet zaštite autorskih prava ili dozvole o korišćenju:** postoje repozitorijumi i banke besplatnih slika, radovi pod CC licencom...
3. **U slučaju da je materijal koji želimo da koristimo pod zaštitom autorskih prava...**
4. **Možete da zasnivate rad na ideji tog materijala... /!\ Prava štite način na koji je ideja prikazana, ali ne i samu ideju.**
 - Tražite sličan material koji nije zaštićen pravima ili je pod CC licencom
 - Koristite citat
 - Kontaktirajte autora/izdavača da biste zatražili dozvolu.
 - Ako imate bilo kakva pitanja oko upotrebe materijala....uvek kontaktirajte sa osobom koja je zadužena za upravljanje sadržajem u okviru Entiteta.

TIP!

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Nastavnici bi morali da poznaju neke elementarne aspekte zaštite podataka kako bi radili svoj posao

Šta su lični podaci?

Šta znači obrada ličnih podataka?

Prema Pravilu o opštoj zaštiti podataka 679/2016 "GDPR", šta su prava subjekta podataka?

Šta da radim u slučaju pozivanja na pravo zainteresovane strane?

Šta je kršenje bezbednosti?

Šta da radim kada otkrijem kršenje bezbednosti?

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Šta su lični podaci?

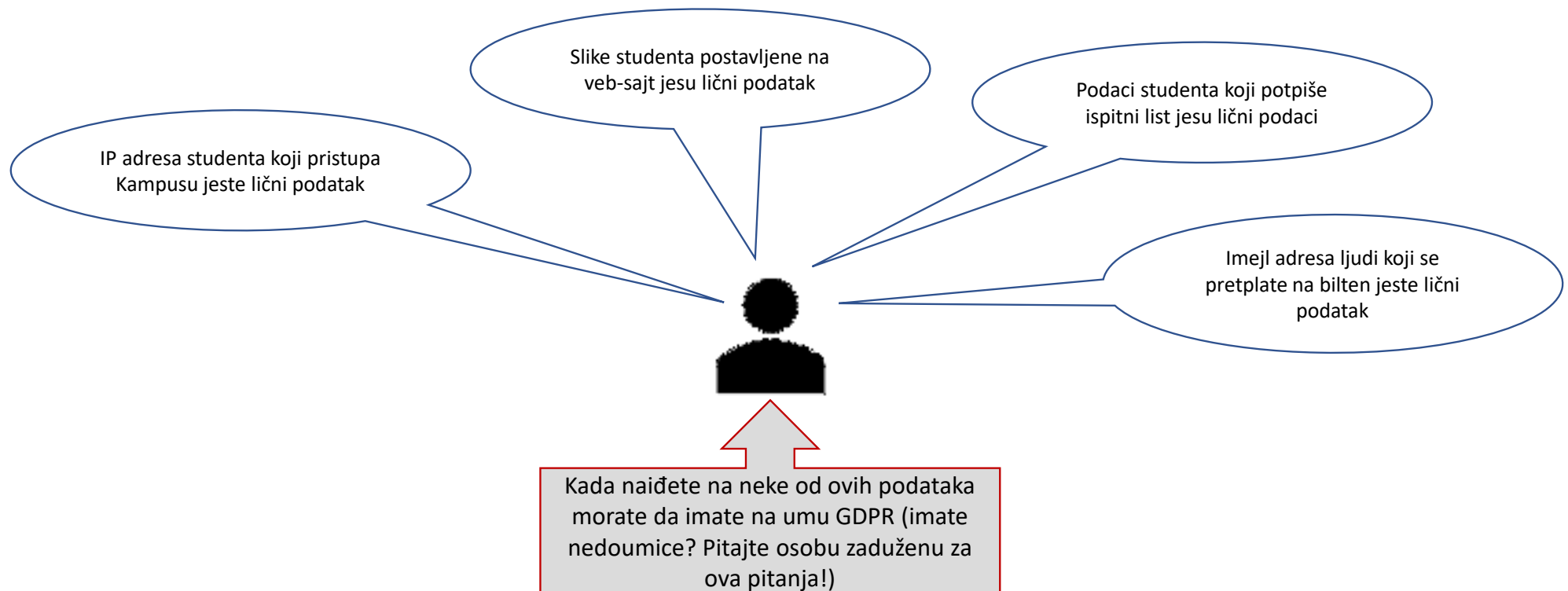
Podaci koji se odnose na određenu osobu (sa imenom i prezimenom) ili indirektno otkrivaju kontroloru podataka ili trećim licima identitet osobe, uključujući i pseudonim.

- **Kada je osoba „prepoznatljiva“?**
 - Ako se dodatne informacije mogu dobiti bez velikog napora, tako da subjekat može lako da se identifikuje.
- **Kada su podaci „anonimni“?**
 - Ako ne sadrže podatke koji pomažu u identifikovanju subjekta (i ne mogu da budu povezani sa subjektom).
- **Kada se podaci zovu „pseudonimom“?**
 - ako su podaci šifrovani i mogu da budu dešifrovani (od strane kontrolora podataka).

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Šta su lični podaci?

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Šta su osetljivi podaci?

To je posebna kategorija podataka koja iziskuje dodatnu zaštitu i predmet su posebnog zakonskog postupanja:

- Etničko ili rasno poreklo
- Blagoslov
- Religija
- Filozofska ili politička uverenja
- Sindikalne aktivnosti
- Religijski prioriteti
- Seksualna orijentacija/identitet

Ovi podaci mogu da se obrađuju samo u ograničenom kontekstu i sa izričitom dozvolom vlasnika.

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koje aktivnosti se smatraju obradom ličnih podataka?

Obrada ličnih podataka odnosi se na bilo kakav postupak koji se izvodi nad ličnim podacima (bilo da je postupak automatski ili ne) kao što je skupljanje, snimanje, organizacija, skladištenje, modifikacija, konsultacija, pokazivanje trećem licu, kombinacija sa drugim podacima...

Kada:

- a. Skladištite ispitne podatke
- b. Primate imejl od studenta
- c. Koristite platformu trećeg lica da biste komunicirali sa studentom (video poziv)

**Vršite obradu ličnih podataka
(stoga, Entitet obrađuje lične
podatke)**

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koje uloge su definisane pravilima?

Odgovornost za obradu: osoba ili entitet koji određuje svrhu obrade i način.

- Glavne obaveze dobijanja saglasnosti padaju na kontrolore podataka.
- Obezbedite saglasnost sa pravilima o zaštiti podataka.
- Morate biti vredni u odabiru i kontroli saglasnosti kontrolora.

Na primer, sledeće osobe ili entiteti mogu da se smatraju kontrolorima podataka, kada se lični podaci obrađuju za sopstvene potrebe:

- Univerziteti/Aktivistički centri koji sakupljaju podatke.
- Istraživački centri koji dobijaju kopije podataka – za sopstvene potrebe.

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koje uloge su definisane pravilima?

Procesor podataka: osobe ili entiteti koji obrađuju lične podatke u ime kontrolora podataka.

- Ako sprovedu obradu za sopstvene potrebe postaju kontrolori podataka (i najverovatnije krše pravila o zaštiti).

•Na primer, imejl serveri, Dropbox, advokatske firme, IT provajderi, hosting serveri

Zainteresovan: osoba – prirodna osoba – na koju se podaci odnose. (student)

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji principi se primenjuju na obradu podataka?

Legitimitet obrade	Lični podaci obrađuju se u skladu sa zakonom, na fer i transparentan način u odnosu na subjekat obrade.
Ograničenje svrhe	Lični podaci skupljaju se sa posebnom, jasnom i legitimnom namerom, a obrada mora da bude u skladu sa namenom.
Minimizacija podataka	Lični podaci će biti adekvatni, relevantni i ograničeni u smislu onoga što je neophodno za svrhu obrade.
Tačnost	Lični podaci moraju da budu tačni i ažurirani kad je to potrebno.
Ograničenje čuvanja	Lični podaci se čuvaju tako da je moguće identifikovati zainteresovanu stranu onoliko koliko je potrebno da bi ispunilo svrhu obrade.
Integritet i poverljivost	Lični podaci trebali bi da budu obrađeni tako da se obezbedi sigurnost podataka protiv nezakonitog ili nedozvoljenog obrađivanja, uništavanja ili oštećenja, adekvatnim tehničkim ili organizacionim merama.
Odgovornost	Kontrolor podataka odgovoran je za usaglašenost sa GDPR i mora biti u stanju da to i dokaže-

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji princip je relevantan za nastavnika?

Minimizacija podataka: nastavnik mora da prati uputstva Entiteta (kontrolora podataka)

- Sakupite ili obradite samo one lične podatke koji su dovoljni i neophodni za svrhu sa kojom se obrađuju.
 - Morate da obrišete podatke kada vam više nisu potrebni.
 - *Npr. stare mejl adrese*
- Identifikujte minimalnu količinu ličnih podataka koji su neophodni kako biste ispunili svrhu obrade.

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji princip je relevantan za nastavnika?

Ograničenje čuvanja: nastavnik mora da prati uputstva Entiteta (kontrolora podataka)

- Ne čuvati lične podatke duže nego što je to potrebno za svrhu sa kojom se obrađuju (pomoćna ili sekundarna svrha je legitimna, na primer računovodstvo ili porez, pravna odbrana)
- Ne čuvati lične podatke koji više nisu potrebni za svrhu sa kojom se obrađuju (podaci moraju da se izbrišu ili blokiraju – da se odvoje od aktivnih podataka i da im se više ne pristupa – ili više nisu lični podaci, npr. anonimni podaci)
- Bezbedno ažuriranje, arhiviranje, ili brisanje zastarelih podataka

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji princip je relevantan za nastavnika?

Integritet i poverljivost: nastavnik mora da prati uputstva Entiteta (kontrolora podataka)

- Primeniti tehničke i organizacione mere koje je odredilo odgovorno lice protiv bespravnih ili neovlašćenih obrada ličnih podataka
- Preduzeti adekvatne tehničke i organizacione mere protiv slučajnog gubitka, uništavanja i oštećenja ličnih podataka (gubitak mobilnih uređaja, slučajno uništenje fajlova, slučajno slanje dokumenta pogrešnoj osobi)
- Usvojiti i poštovati zakone i pravila i procedure koje je odredio kontrolor
- Pohađati obuke/učestvovati u obukama u ovom polju

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji princip je relevantan za nastavnika?

Integritet i poverljivost: nastavnik mora da prati uputstva Entiteta (kontrolora podataka)

- Primenite pesudonim i/ili šifru kod ličnih podataka.
- Primenite šifrovanje uređaja.
- Primenite politiku čistog stola.
- Izbegavajte upotrebu softvera trećeg lica koji nije odobrio kontrolor podataka.
- Prijavite pokušaje spamovanja i fišinga.
- Prijavite svaku sumnjivu aktivnost.

Tematska jedinica 2: ZAŠTITA LIČNIH PODATAKA

Konceptualizacija i okvir

Koji princip je relevantan za nastavnika?

Pozivanje na prava od strane subjekta obrade: nastavnik mora da prati uputstva Entiteta (kontrolora podataka)

- Pokrenite proceduru koju je uspostavio kontrolor u slučaju da se subjekt pozove na prava o zaštiti podataka, na primer studenata.
- Budite brzi i vredni.
- Dokumentujte njihove aktivnosti.

Rezime

Ključne tačke

Najvažniji i najrelevantniji aspekt ove obuke jeste u konceptualizaciji autorskih prava koji se tiču nastavničkih aktivnosti. Pominju se ograničenja zakonom i pravilima, ali i specifičnosti određenih licenci koje se pojavljuju u ovom sektoru.

Posebni saveti i dodatne reference uključene su radi zaokruživanja slike o temi.

Kada je u pitanju zaštita ličnih podataka, to je glavna tema o kojoj nastavnik treba da brine u odnosu na subjekat obrade, odnosno studente.

Reference

<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1996-8930>

<https://www.boe.es/doue/2016/119/L00001-00088.pdf>

<https://www.cnmc.es/>

<https://www.culturaydeporte.gob.es/cultura/propiedadintelectual/gestion-colectiva/direcciones-y-tarifas.html>

http://descargas.pntic.mec.es/cedec/proyectoedia/guias/contenidos/guiadelicencias/lmites_y_excepcion.es.html

https://www.wipo.int/export/sites/www/copyright/es/activities/pdf/international_protection.pdf

<https://creativecommons.org/>

[https://www.uv.es/ocw/documents/Derecho de cita 190608.pdf](https://www.uv.es/ocw/documents/Derecho_de_cita_190608.pdf)